

3 Δεκεμβρίου 2017

Μέτρα ανόρθωσης των δασικών οικοσυστημάτων μετά από πυρκαγιές (Δρ Θεανώ Σαμαρά, Δασολόγος)

/ [Πεμπτούσια](#)

Οι πυρκαγιές σε συνδυασμό με τη βόσκηση αποτελούν το σημαντικότερο παράγοντα υποβάθμισης των οικοσυστημάτων. Οι πληγείσες εκτάσεις παρουσιάζουν πολύ χαμηλή ή μηδενική παραγωγικότητα και έντονα προβλήματα διάβρωσης και απαιτούν άμεσες λύσεις για την ανόρθωσή τους.

Ο ρυθμιστικός, βελτιωτικός και σταθεροποιητικός ρόλος του φυσικού περιβάλλοντος, στη διαμόρφωση και διατήρηση ενός ποιοτικά αναβαθμισμένου και ισόρροπου ευρύτερου περιβάλλοντος, αναγνωρίζεται καθημερινά όλο και περισσότερο και από περισσότερες κοινωνικές ομάδες στη χώρα μας, ακόμη και όταν αυτό γίνεται με δραματικό και βίαιο πολλές φορές τρόπο (πλημμύρες, λειψυδρία, πυρκαγιές κ.α.).

Την πραγματικότητα αυτή έχουμε συλλογική, αλλά και ατομική, ευθύνη να την αντιληφθούμε έγκαιρα, στις πραγματικές της διαστάσεις, να την ενθαρρύνουμε και να την ενισχύσουμε με τις ευαισθησίες μας και διακριτικά να την κατευθύνουμε προς το κοινό σκοπό, που δεν είναι άλλος από την ανόρθωση και αποτελεσματική διαχείριση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας.

Οι πυρκαγιές σε συνδυασμό με τη βόσκηση αποτελούν το σημαντικότερο παράγοντα υποβάθμισης των οικοσυστημάτων. Αυτή η κατάσταση συνεχίζεται και σήμερα σε πολλές περιοχές της Μεσογείου όπως και στον Ελληνικό χώρο, όπου το 24% της συνολικής χερσαίας έκτασης αποτελείτε από υποβαθμισμένες δασικές εκτάσεις χαμηλής παραγωγικότητας (Υπουργείο Γεωργίας, 1992). Οι εκτάσεις αυτές παρουσιάζουν πολύ χαμηλή ή μηδενική παραγωγικότητα, έντονα προβλήματα διάβρωσης και απαιτούν άμεσες λύσεις για την ανόρθωση. Το πρόβλημα λαμβάνει μεγαλύτερες διαστάσεις μπροστά στο κίνδυνο της ερημοποίησης αυτών των περιοχών (Perez-Trejo, 1994).

Κλαδοπλέγματα στην Κασσάνδρα της Χαλκιδικής

Κριτήρια εκτίμησης του βαθμού υποβάθμισης

Υπάρχουν πολλά κριτήρια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εκτίμηση της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων από μια σταθερή κατάσταση.

Η οπισθοδρομική διαδοχή

Το πρώτο κριτήριο είναι το κριτήριο της οπισθοδρομικής διαδοχής, που είναι ο βαθμός της απόκλισης ενός οικοσυστήματος από την ένωση κλίμαξ. Ως ένωση κλίμαξ ονομάζεται το τελικό στάδιο ισορροπίας της εξέλιξης της βλάστησης και του εδάφους (διαδοχή) κάτω από την επίδραση του κλίματος. Κατά την οπισθοδρομική διαδοχή έχουμε ένα οικοσύστημα υψηλής οργάνωσης και σταθερότητας να οδηγείται σε ένα οικοσύστημα χαμηλής οργάνωσης και σταθερότητας.

Τα οικοσύστημα υψηλής οργάνωσης και σταθερότητας δρουν εξισορροπητικά, βελτιωτικά και πολυλειτουργικά για το ευρύτερο περιβάλλον, γιατί επηρεάζουν μόνο θετικά τα υπόλοιπα γειτονικά τους οικοσυστήματα (ασταθή φυσικά και τεχνικά, οικιστικά, βιομηχανικά κ.α.) μέσα από λειτουργίες όπως: η προστασία των εδαφών, ο εμπλουτισμός των υπόγειων υδάτων, η απορρύπανση της ατμόσφαιρας, η προσφορά βιομάζας και ενέργειας, η προσφορά αισθητικής και αναψυχής στον άνθρωπο και πολλά άλλα.

Στα οικοσύστημα χαμηλής οργάνωσης και σταθερότητας της χώρας μπορούν ενδεικτικά να καταταγούν τα υποβαθμισμένα δάση, πολλά από τα πρεμνοφυή δάση, οι μερικώς δασοσκεπής εκτάσεις, οι θαμνώνες, οι φυγανότοποι και βέβαια οι περισσότεροι βοσκότοποι.

Η φυσικότητα

Το δεύτερο κριτήριο είναι το κριτήριο της φυσικότητας. Δια μέσου αυτού υπολογίζεται ο βαθμός της παρακμής από μια αποτιμημένη φυσική κατάσταση. Βασιζόμενοι σε αυτό το κριτήριο διακρίνουμε τα οικοσυστήματα:

- Στα φυσικά ανεπηρέαστα από τον άνθρωπο δασικά οικοσυστήματα, όπως είναι τα παρθένα δάση των τροπικών και βόρειων περιοχών (Καναδά, Ρωσίας).
- Τα συμβιβαστικά δασικά οικοσυστήματα είναι τα διαχειριζόμενα από τον άνθρωπο οικοσυστήματα, τα οποία όμως διατηρούν τη φυσική σύνθεση, τουλάχιστον την ποιοτική, των ειδών της βιοκοινότητας. Από αυτή την άποψη μοιάζουν προς τα φυσικά οικοσυστήματα για αυτό και καλούνται «οικοσυστήματα που μοιάζουν ως προς τα φυσικά».
- Τα μετασταθή δασικά οικοσυστήματα αναδασώσεων. Με τις αναδασώσεις

προσπαθούμε να αναβαθμίσουμε και αναπλάσουμε τα υπάρχοντα υποβαθμισμένα χαμηλού βαθμού οργάνωσης και παραγωγικότητας οικοσυστήματα, σε οικοσυστήματα υψηλού βαθμού οργάνωσης και παραγωγικότητας. Διαταράσσουμε με αυτόν τον τρόπο την προϋπάρχουσα ισορροπία και δημιουργούμε ένα τεχνητό οικοσύστημα, το οποίο στα πρώτα στάδια της εξέλιξής του εμφανίζει μια μετασταθή ή και ασταθή ισορροπία η οποία με την πάροδο του χρόνου και με την είσοδο νέων ειδών στην δημιουργούμενη νέα βιοκοινότητα μπορεί να μετατραπεί σε σταθερή.

- Τα ασταθή, παραγωγικά οικοσυστήματα φυτειών. Τα οικοσυστήματα αυτά δημιουργούνται με την ίδρυση φυτειών ταχυαυξών ειδών (λευκοκαλλιέργειες, ευκαλυπτώνες, φυτείες ταχυαυξών πεύκων κ.τ.λ). Εδώ ξεφεύγουμε τελείως από τα φυσικά οικοσυστήματα και εφαρμόζουμε καθαρά γεωργικές μεθόδους. Τα οικοσυστήματα αυτά έχουν πολύ μικρό βαθμό οργάνωσης και πολύ μικρή ικανότητα αυτορρύθμισης.
- Τα υποβαθμισμένα οικοσυστήματα σε πυκνοκατοικημένες περιοχές και με έντονη βιομηχανική ανάπτυξη.

[Συνεχίζεται]